

Dato
31-08-2016

Orienteringsskrivelse til kommuner om kriterier og hensyn ved fordeling af særtilskud efter § 16 for 2017

1. Indledning

Efter § 16 i Lov om kommunal udligning og generelle tilskud til kommuner yder social- og indenrigsministeren årligt tilskud til særligt vanskeligt stillede kommuner efter konkrete ansøgninger. En del af puljen anvendes dog til udviklingspartnerskaber.

I alt 53 kommuner har for 2017 søgt om tilskud i henhold til § 16 i omtalte lov. 26 kommuner har fået tildelt særtilskud efter § 16 på i alt 252,1 mio. kr. Derudover har Langeland, Vesthimmerlands og Bornholms Kommuner et udviklingspartnerskab med et tilskud på hhv. 36, 13 og 14 mio. kr. for 2017.

I *afsnit 2* redegøres der nærmere for lovgrundlaget for særtilskudpuljen for vanskeligt stillede kommuner.

I *afsnit 3* redegøres for den nærmere konkretisering af de kriterier, der er lagt til grund for vurderingen.

I *afsnit 4* findes en omtale af de hensyn, som ministeriet i øvrigt har inddraget i sin vurdering.

I *afsnit 5* redegøres for de anvendte forudsætninger ved fordelingen af særtilskud vedr. tab ved refusionsomlægningen.

I *afsnit 6* konkluderes vedrørende fordeling af tilskud.

2. Særtilskudpuljen for 2017

Særtilskudpuljen til særligt vanskeligt stillede kommuner er på i alt 315,1 mio. kr. i 2017. Heraf er 15,1 mio. kr. reserveret til særligt vanskeligt stillede kommuner, hvor refusionsomlægningen på beskæftigelsesområdet efter overgangsordninger indebærer en belastning af disse kommuners økonomiske situation.

Puljen skal også ses i sammenhæng med, at kommunerne i 2017 modtager et ekstraordinært finansieringstilskud på 3,5 mia. kr., hvor de 2 mia. kr. er fordelt til kommuner med mere vanskelige økonomiske grundvilkår.

I tilknytning til tilskudsudmeldingen den 30. juni 2016 har ministeriet skrevet ud til kommunerne og på et overordnet niveau gjort rede for de forhold, der bl.a. ville blive

lagt vægt på ved fordelingen af rammen. Det fremgår af brevet, at der ved vurderingen af kommunernes ansøgninger vil blive lagt vægt på bl.a. følgende hovedkriterier:

- Demografiske udfordringer
- Aktuelle økonomiske udfordringer
- Vedvarende økonomiske udfordringer
- Særlig lav udvikling i enhedsudgifterne på kernevelværdsområderne (dagpasning-, folkeskole- og ældreområdet) samt anlæg

Hovedkriterierne har - ud fra forskellige vinkler - det formål at pege på nogle særlige udfordringer, som kan medføre et pres for supplerende ekstern finansiering i kommuner, og særtilskudsfordelingen skal således ses som et supplement til det generelle tilskuds- og udligningssystem.

3. Konkretisering af kriterier

3.1. Kommuner med demografiske udfordringer

Dette hovedkriterium har fokus på de økonomiske udfordringer hos kommuner, der er præget af befolkningsfald, eller som har haft en betydelig befolkningsfremgang de seneste år.

Som underliggende kriterier for kommunernes opfyldelse af dette hovedkriterium indgår beskatningsgrundlaget for 2017, vækst i andel 0-16 årige og 70+ årige eller fald i andelen 0-16 årige fra 2014 til 2016, andel af 80+ årige i 2016 samt beskæftigelsesfrekvensen i 2014.

Kriterierne fremgår i skematisk form af nedenstående tabel:

Tabel 1: Kommuner med demografiske udfordringer

Kriterier

1. Større fald i befolkningstal 2011-2016
2. Fald i befolkningstal 2011-2016
eller
vækst i befolkningstal 2014-2016
3. Lavt beskatningsgrundlag pr. indbygger i 2017 (statsgaranti)
4. Vækst i andel 0-16 årige og 70+ årige 2014-2016
eller
fald i andel 0-16 årige 2014-2016
5. Høj andel 80+ årige i 2016
6. Lav beskæftigelsesfrekvens i 2014

3.2. Kommuner med aktuelle økonomiske udfordringer

Dette hovedkriterium har fokus på kommunens mere øjeblikkelige økonomiske udfordringer.

Som underliggende kriterier indgår likviditeten (opgjort efter kassekreditreglen) i 2. kvartal 2016, den driftsmæssige balance i 2016 ifølge budgettet, ledigheden i 2015 samt de skattefinansierede bruttoanlægsudgifter 2011-2015.

Tabel 2: Kommuner med aktuelle økonomiske udfordringer

Kriterier

1. Lav gennemsnitlig likviditet pr. indbygger i 2.kvartal 2016
2. Særlig lav gennemsnitlig likviditet pr. indbygger i 2.kvartal 2016
3. Svag driftsbalance pr. indbygger i 2016
4. Høj ledighed i 2015
5. Lave skattefinansierede bruttoanlægsudgifter pr. indbygger 2011-2015
6. Særlig lave skattefinansierede bruttoanlægsudgifter pr. indbygger 2011-2015

3.3. Kommuner med vedvarende økonomiske udfordringer

En række kommuner er præget af økonomiske udfordringer, som må vurderes at være af mere vedvarende karakter.

Udfordringerne understreges af særligt høje overførselsudgifter, udgifter til førtidspension, udgifter vedr. børn og unge med særlige behov, et lavt beskatningsgrundlag som antages kan være medvirkende til højt beskatningsniveau, ligesom skat/serviceforholdet kan være en indikator for kommunens vedvarende udfordringer.

Som underliggende kriterier indgår høje overførselsudgifter samt udgifter til førtidspension ud fra regnskab 2015, høje udgifter vedr. børn og unge med særlige behov, et lavt beskatningsgrundlag i 2017 og et højt beskatningsniveau i 2016 samt skat/serviceforholdet i 2016.

Tabel 3: Kommuner med vedvarende økonomiske udfordringer

Kriterier

1. Lavt beskatningsgrundlag pr. indbygger i 2017 (statsgaranti)
2. Højt beskatningsniveau i 2016
3. Højt skat/serviceforhold i 2016
4. Høje udgifter til overførsler pr. 17-64 årige i 2015
5. Høje udgifter til børn og unge med særlige behov pr. 0-17 årige i 2015
6. Høje udgifter til førtidspension pr. 17-64 årige i 2015

3.4. Kommuner med lav udgiftsvækst på kernevelfærdsområderne og lave anlægsudgifter

Som underliggende kriterier indgår den enkelte kommunes udgiftsudvikling på dagtilbuds-, folkeskole- og ældreområdet i perioden 2013-2015. Desuden indgår anlægsniveauet på kvalitetsfundsområderne 2013-2015 samt beskatningsniveauet 2016.

Nogle kommuner kan have særlige udfordringer i forhold til at sikre ressourcer til kernevelfærdsområderne (dagtilbuds-, folkeskole- og ældreområdet) samt anlægsinvesteringer på kvalitetsfundsområderne også selvom udgifterne på de omtalte områder allerede ligger lavt. Såfremt kommunen også har et højt beskatningsniveau, vurderes dette som en yderligere udfordring.

Tabel 4: Kommuner med lav udgiftsvækst på kernevelfærdsområderne og lave anlægsudgifter

Kriterier

1. Lav udvikling i nettoudgifter til børnepasning pr. 0-13-årig 2013-2015
og
lave udgifter på området i 2013

2. Lav udvikling i nettoudgifter til folkeskolen pr. 6-16-årig 2013-2015
og
lave udgifter på området i 2013

3. Lav udvikling i nettoudgifter til ældreområdet pr. 65+årig 2013-2015
og
lave udgifter på området i 2013

4. Lave bruttoanlægsudgifter pr. indbygger på kvalitetsfundsområderne 2013-2015

5. Særlig lave bruttoanlægsudgifter pr. indbygger på kvalitetsfundsområderne 2013-2015

6. Højt beskatningsniveau 2016

4. Hensyn i øvrigt

Udover de ovenfor beskrevne fire kommunegrupper (med kommuner der opfylder et hovedkriterium) inddrages foruden kommunernes ansøgninger og kommunernes størrelse en række øvrige forhold og økonomiske nøgletal ved fordelingen af særtilskud efter § 16.

Bl.a. inddrages i fastsættelsen af særtilskud også udviklingen i øvrige tilskud, herunder om kommunen modtager særtilskud for 2017 under henvisning til tab ved refusionsomlægningen.

5. Særtilskud vedr. tab ved refusionsomlægningen

Kommuner, som er kommet i betragtning til et særtilskud vedr. tab ved refusionsomlægningen, er afgrænset som de ansøgende kommuner, hvor der er tildelt særtilskud efter § 16 eller § 19 (hovedstadspuljen) inden for den toårige periode 2016-2017, og hvor kommunerne har et tab på over 0,075 pct. af beskatningsgrundlaget.

6. Konklusion vedrørende fordeling af tilskud

Tilskud fordeles til de kommuner, der opfylder et vist antal af kriterierne i de fire kategorier nævnt i afsnit 3.1.-3.4 samt kriteriet nævnt i afsnit 5. I fastsættelsen af beløb indgår antallet af opfyldte kriterier, eventuelle hensyn nævnt i afsnit 4 samt ansøgningen fra kommunen.